

druhosledové divize, nemají-li ztrácet tempo, nemohou být naznačeny k obkličování a ničení nepřátelských jednotek zůstávších v týlu našich úderných uskupení. Zdá se tudíž, aby armáda, popřípadě v některých případech ještě lépe fronty, měly určité síly a prostředky ve své záloze jmenovitě pro tyto účely.

V určitých případech mohou být samozřejmě účelné i zvláštní operace armád, popřípadě frontů, směřující výhradně k obkličování. Takovou operaci může být např. operace, která přes území jednoho z protivníků — člena určitého vojenského seskupení, vede k obkličování druhého protivníka — člena téhož uskupení. Cílem takové operace může být vojenská a politická izolace dotyčného členského státu a jeho vystoupení z bloku, nebo jiné politické nebo ekonomické důvody.

* * *

Svým diskusním příspěvkem nechci v žádném případě s článkem generálmajora Matičky polemizovat. Naopak — právě proto, že v článku je naznačeno několik myšlenek, které jistě čtenáře zaujmou, považoval jsem za účelné k těmto myšlenkám připojit některé pohledy, které by podle mého mínění mohly čtenářům Vojenské mysli pomoci vidět tento závažný problém ještě z jiných hledisek. Jsem přesvědčen, že úroveň našeho vojenského myšlení poroste především tehdy, budeme-li nejen číst, ale k závažným problémům, uveřejňovaným v našem časopise, také diskutovat. A tento problém, jehož se autor ujal, považuji osobně za velmi závažný. Jsem si vědom, že autor vzal na sebe velmi obtížný úkol, jsem však také přesvědčen, že tento úkol je řešitelný jedině tehdy, bude-li se plně opírat o ty nové perspektivy, které naznačilo jednání Nejvyššího sovětu SSSR 14. 1. 1960.

Bojová činnost dělostřelectva při násilném přechodu vodního toku v hloubce nepřátelské bojové sestavy

(VM č. 6/1960)

Podplukovník Jaroslav Šebek

Ve svém diskusním příspěvku chci se podrobněji zabývat otázkou ženíšního zabezpečení činnosti dělostřelectva při násilném přechodu vodního toku z chodu v hloubce nepřátelské bojové sestavy. Z obou článků, které byly zveřejněny ve Vojenské mysli č. 6/1960, jasně vyplývá, že autoři se snaží vypořádat s nejobtížnějším problémem, který se při násilném přechodu vodního toku objevuje, tj. dostat včas a v co nejkratší době dělostřelectvo na druhou stranu řeky. Při požadavku, aby přechod vodního toku byl proveden ve stejném tempu, jako při přibližování se k řece, bude tento problém zvláště aktuální.

Závažnost tohoto problému vyplývá i z toho, že právě dělostřelectvo je pro provedení rychlého přechodu vodního toku, se zřetelem na svoji techniku, proti jiným druhům vojsk málo přizpůsobeno. Motostřelecké jednotky a útvary jsou postupně vybavovány obojživelnými obrněnými transportéry, které umožňují motostřeleckým útvarům a svazkům provést násilný

přechod vodního toku na široké frontě z chodu, aniž by při tom docházelo ke ztrátě tempa. Rovněž tak i tanky jsou přizpůsobovány a vybavovány potřebnými prostředky tak, že jsou schopny provádět jak hluboké brození, tak i jízdu pod vodou na podvodních přepravištích. Se zřetelem k tomu, že útočící vojska mohou denně překročit zhruba 1—2 řeky o průměrné šířce 60—80 m, je nebezpečí, že právě u prvosledových útvarů a svazků by mohlo dojít k nežádoucímu zpochybňování se dělostřelectva za podporovaným útvarem či svazkem.

Toto nebezpečí lze v podstatě odstranit jednak větším zubožívením dělostřelecké techniky, využíváním výkonnějších přepravišť a dále organizačními opatřeními, která by zabezpečila přepravu dělostřelectva na přepravištích v době, která bude pro dělostřelectvo se zřetelem k plněným úkolům, co nejpříznivější. Větší zubožívením dělostřelectva se jeví vhodným hlavně u prostředků samohybných, bez vleků a přívěsů, a to takových, které najdou uplat-

nění zhruba na stupni pluk—divize. Že se v obdobných opatřeních uvažuje, o tom názorně svědčí na příklad rakety typu A, které jsou na samohybném obojživelném podvozku. Ke zlepšení zobožživelnění mohou pak přispět různé výpomocné prostředky, jak se o nich oba autoři zmiňují. Tyto myšlenky nejsou však věci novou, poněvadž již v průběhu druhé světové války byly prováděny pokusy, jak zvýšit plovací schopnost pozemní bojové techniky. Tak jsou to na příklad různá přídavná zařízení ve formě sklopné korby, které tvořily trvalou součást bojového vozidla. Při překonávání vodní překážky byla korba vytažena, takže se bojová technika ocitla v jakémsi improvizovaném pontonu. Dále byly prováděny pokusy zvýšit plovací možnosti navlékáním a připevňováním buď různých plaváků nebo celých pontonových konstrukcí k bojové technice. Z uvedených opatření však ani jedno nenašlo praktické upotřebení, poněvadž bylo spojeno vždy s některými závažnými nedostatky, které buď spočívaly v obtížnějším plnění vlastního bojového úkolu, nebo nevyvažovaly svým efektem potíže, se kterými se setkávala jejich realizace. Soudobé bojové podmínky, které se zřetelem zabezpečit co největší pohyblivost a schopnost manévru, vyžadují co nejvíce odlehčit vojska, si vynucují hledat nové způsoby přepravy dělostřelectva přes vodní překážky, než jako tomu bylo v podmínkách použití výlučně klasických zbraní. K hlavním druhům přepravišť, na kterých se bude v průběhu vedení útočné operace přepravovat dělostřelectvo, patří přepraviště mostní, brodová a dále přepraviště plavidlová s obojživelnými vozidly, jestliže nebudeme přihlížet k další perspektivě, K-61. Na širokých řekách najdou uplatnění i přepraviště přívozová. Posuzujeme-li vhodnost těchto přepravišť pro přepravu dělostřelectva, nutno vidět nejen jejich přepravní kapacitu za určitou časovou jednotku, ale i jejich vhodnost z hlediska technického pro přepravu dělostřelectké bojové techniky.

V soudobých podmínkách bude žádoucí, aby při násilném přechodu vodního toku bylo přepravováno vždy současně s tahačem. Tím odpadne mnoho organizačních obtíží na přepravištích.

Tento způsob přepravy umožňují v podstatě všechny druhy výše uvedených typů přepravišť, kromě přepravišť plavidlových, poněvadž soudobé obojživelníky typu K-61 nejsou schopny přepravit s ohledem na svá technická data současně zbraň i tahač.

V soudobých podmínkách je nezbytné, aby současně s tahačem byla přepravována i munice. Proto nejvhodnějším typem přepravišť na stupni pluk, divize a armáda budou přepraviště mostní, která budou zřizována z mostních souprav. Tato přepraviště umožní rychlý přesun dělostřelectva tempem 15 i více km za hodinu. Nevýhodou těchto přepravišť je jejich poměrně značná zranitelnost údery atomových zbraní. Méně zranitelnějšími jsou nízkovodní dřevěné mosty, které však s ohledem na poměrně zdoluhavou jejich stavbu budou moci využívat prostředky podřízené frontu.

Druhým základním typem přepraviště vhodného pro zabezpečení přepravy dělostřelectva přes vodní překážku jsou brody. Velké přednosti brodových přepravišť jsou všeobecně známy a proto se nebudu o nich dále zmiňovat. Přeprava na brodových přepravištích je zhruba 2—3krát pomalejší než po mostech, poněvadž tempo přepravy se pohybuje zhruba v rozmezí 5—7 km za hodinu. Nevýhoda je v tom, že v průběhu přepravy dochází k postupnému snižování kvality brodu rozježděním dna, což je typické zvláště pro vozidla kolová, takže je nutno přecházet na jiný brod. Kapacitu mostního přepraviště lze nahradit 4—5brodovými přepravišti, z nichž každé má mít 2—3 brody. Tato přepraviště jsou v podstatě nezranitelná vůči ničivým účinkům atomových zbraní při vzdušném výbuchu. Brodová přepraviště umožňují komplexní přepravu. Nutno je proto v soudobých bojových podmínkách považovat za jeden z nejdůležitějších typů přepravišť dělostřelectva. Poměrně značné zkušenosti byly získány při přepravě dělostřelectva po normálních brodech, kdy rychlost proudu a hloubka vody v brodu nepřesahovala přípustnou normu. Dosud poměrně malé zkušenosti jsou z přepravy dělostřelectva při hlubokém broděni nebo dokonce na podvodních přepravištích. Tyto druhy přepravy budou přicházet v úvahu poměrně často vzhledem na charakter vodních toků. Tento druh přepravy si vyžaduje nejen speciální přípravu vozidla — tahače, ale i pečlivě vycvičeného řidiče. Bude 2—3krát rychlejší než na přepravištích plavidlových.

Autoři ve svých článcích uvažují i přetahování dělostřelectké techniky pomocí tažných lan a navijáků. Tento způsob je technicky proveditelný. Je nutno vidět i časové možnosti, poněvadž tento způsob přepravy si nezbytně vyžádá přepravu zvlášť tahačů a zvlášť techniky. Každá kombinace

prodlužuje podstatně průběh přepravy. Uvažovaný způsob přepravy tahačů po mostě a techniky brodění, tj. opět kombinovaným způsobem, nenajde asi praktického upotřebení, poněvadž je spojen nejen s organizačními potížemi, ale nepřináší ani žádný významný časový zisk. Bude rozhodně lépe, jestliže bude k dispozici most, přepravovat současně tahače i s technikou po mostě a neuvažovat takové kombinace, které jsou sice z hlediska technického možné, ale které nebudou představovat výrazný časový zisk proti jinému druhu přepravy. V soudobých bojových podmínkách, vyznačujících se vysokými tempy a prudce se měnícími situacemi, najdou uplatnění pouze ty nejjednodušší formy přepravy, které nebudou vyžadovat složitějších organizačních a technických opatření na přepravištích.

V článku je uveden názor na možné tažení techniky po dně pomocí obojživelného vozidla. Tažná síla vozidla se na souši rovná zhruba $\frac{2}{3}$ jeho váhy. Obojživelník K-61, který váží asi 9550 kg, je schopen utáhnout na souši břemena zhruba o váze kolem 6 t a obojživelník střední kolový, jehož váha se pohybuje kolem 7 t, břemena o váze zhruba kolem 4–5 tun. Při vlečení břemena po dně brodu, kdy jsou vyloučeny adhezní síly vozidla a na vlečení se podílí pouze šroub obojživelníku, klesá možnost vlečení řádově na stovky kilogramů, zhruba 300 až 500 kg. I takto malé břemeno v závislosti na rychlosti proudu značně ztíží nejen pohyb vozidla, sniží jeho přepravní rychlost, ale omezí i jeho ovladatelnost. Tento způsob je nutno zamítnout jako nevhodný, poněvadž všestranně ztěžuje funkci obojživelného vozidla, pro kterou je určeno.

Dalším druhem přepravy dělostřelectva je přeprava na plavidlových přepravištích, zřízených hlavně z obojživelných vozidel typu K-61, které odpovídají soudobým možnostem. Tento velký pásový obojživelník je schopen převážet břemena do váhy 3 t. Těmito prostředky můžeme přepravovat houfnice 122 mm.

Těžší dělostřeleckou techniku, kanóny 122 mm o váze 7900 kg a KH 152 mm o váze 8000 kg převážet nelze. Na plavidlových přepravištích musíme přepravovat techniku, tahače a munici odděleně, proto jejich přepravní kapacita je velmi malá. Aby se kapacita rovnala kapacitě mostního přepraviště, je nutno mít k dispozici nejméně 10–12 plavidlových přepravišť, při čemž na každém přepravišti musí být zhruba

šest obojživelníků. Divize svými organickými prostředky však může zřídit pouze jedno přepraviště obdobného typu. Při nejlepším mohou být v divizi zřízena 2–4 takováto přepraviště.

Dalším typem pro přepravu dělostřelectva jsou přepraviště přívozová. Tato přepraviště mají malou kapacitu. K úhradě jednoho mostového přepraviště bude třeba mít k dispozici zhruba kolem 4 přívozových přepravišť o únosnosti 60 t, z nichž každé bude mít po šesti přívozech. Efektivní využití přepravního materiálu je u přívozových přepravišť zhruba čtyřikrát nižší. Proto tento druh přepravy bude používán hlavně na širokých řekách, kde nebude účelné vytvářet dlouhé mosty, které budou právě zde představovat vhodné cíle pro úder atomovými zbraněmi. Tento druh přepravy umožní přepravit náraz nejen tahač, ale i techniku.

*

Z uvedeného rozboru vyplývají nejvhodnější druhy přepravišť a způsoby přepravy pro dělostřelectvo. Při přepravě dělostřelectva, nemá-li se odtrhnout od podporovaných vojsk, nutno dbát, aby se přepravovalo na výkonných přepravištích, aniž by bylo nutno provádět složitá organizační a náročná technická opatření. Budou to především mosty, které budou naváděny v podstatě z chodu, jakmile čelní útvary dosáhnou řeky. Pro divizi bude nutno zřídit dva mosty. Jejich výstavba na středně širokých řekách bude trvat zhruba 30–50 minut. Po těchto mostech bude možno přepravit nejen prostředky divize, ale i pluků prvního sledu.

Se zřetelem na značnou citlivost mostů na plovoucích podporách vůči účinkům atomových zbraní, bude nutno jít i po linii zoboživelnění prostředků dělostřelectva. Dělostřelectvo musí být schopno samostatně překonat vodní překážky v případě rozrušení mostů. Nesmí se odtrhnout od mostostřeleckých útvarů, přesunujících se na obojživelných transportérech a od tanků schopných nejen hlubokého brodění, ale i jízdy pod vodou.

Bude jistě značným krokem vpřed, budou-li i prostředky dělostřelectva schopny provádět nejen hluboké brodění, ale popřípadě i jízdu pod vodou.

Obsluhy bude nutno pak na přepravištích s hlubokým broděním přepravovat samostatně, buď na obojživelných vozidlech, nebo tahače musí mít k dispozici gumový

člun, který by zabezpečil současně i přepravu obsluhy a neodděloval ji od bojové techniky.

Při přechodu vodního toku nebude přeprava dělostřelectva probíhat pouze na jednom typu přepraviště. Podle situace bude přeprava uskutečňována současně jak na

mostních, tak i na brodových a plavidlových přepravištích, nebo bude přecházet z jednoho druhu přepraviště na jiný.

Je proto nutné, aby dělostřelectvo zvládlo všechny druhy přeprav a bylo dobře připraveno a vybaveno pro brodění všeho druhu.

Organizace a provádění přesunů na velké vzdálenosti k zasazení do útoku z chodu

(VM č. 5/1960)

Podplukovník Jaroslav Šebek

Autoři se ve svém článku zabývají značně podrobně i otázkou ženijního zabezpečení. I když jejich závěry jsou vcelku správné, je třeba v některých částech je blíže objasnit. Autoři rozebírají organizaci a provádění přesunů armády. Mluví-li o zvláštnostech zabezpečení tohoto úkolu, říkají, že ženijní zabezpečení bude zpravidla nutno provést jen organickými ženijními jednotkami v součinnosti s orgány civilní správy a že pomoc vyššího štábu (HV, F) bude jen minimální. Je správné, že si autoři pro svoje rozvahy volí ten nejobtížnější příklad. Dříve platila zásada, že zasazovaný svazek či svaz bude až na čáru zasazení zabezpečovat nadřízený orgán a síly a prostředky zasazovaného budou využívány až při vlastním zasazení. Do těchto vžitých zásad však byly vneseny podstatné změny stále vzrůstajícím počtem atomových zbraní, používaných na obou stranách a v neposlední řadě i použití raket, které mohou zasáhnout prvky sestavy nepřítele na libovolnou vzdálenost. Dříve, kdy s ohledem na omezené možnosti nepřítele, působit účinnými prostředky do našeho týlu, bylo možno pohodlně upravovat cesty pro zasazovaný svazek či svaz až na čáru zasazení pěčí nadřízeného orgánu, aniž by zasazovaný svazek či svaz byl nucen provádět na upravených osách přesunu některé další větší úpravy. Soudobé podmínky, jak bylo zdůrazněno již výše, ovlivnily charakter ženijního zabezpečení dalekých přesunů natolik, že na zabezpečení armády druhého sledu se nebude podílet již pouze front (HV), jak tomu bylo dříve, a že ani neponese plnou tíži zasazovaná armáda, ale že se na plnění tohoto úkolu budou podílet i ty armády prvního sledu, ježimž pásmy dojde k zavedení

druhosledové armády. To znamená, že na zasazení druhosledové armády se budou v podstatě podílet složky tří. To si vynutila okolnost, že s ohledem na rychle se měnící situaci na frontě může dojít ve velmi krátkých časových lhůtách ke změnám čáry zasazení, a to jak ve směru frontálním, tak i do hloubky a dále i ta okolnost, že může dojít k narušení či zavalení os přesunu, které byly již upraveny, a to takovými zátarasy, které si v mnoha případech vynutí i zásah sil a prostředků přesunujících se svazků. Tak na příklad pouze vzdušným výbuchem atomové pumy ráže 20 KT může dojít k úplnému a částečnému zavalení cest porosty v prostoru o průměru zhruba 6 km. Vezmeme-li v úvahu podmínky západoevropského válčičtí, pak tím může být ohrožen provoz na dvou osách. Je jisté, že snahou každého nadřízeného orgánu bude s ohledem na budoucí úkol zasazovaného svazku či svazu, aby se ten z prostředků, které si veze s sebou pro zabezpečení vlastní bojové činnosti, vyčerpá co nejméně. Je to pochopitelné již i z toho důvodu, že doplnění přesunujícího se svazku či svazu dalším materiálem a prostředky bude velmi omezené, nehledě již k tomu, že s ohledem na co největší odlehčení vojsk bude těchto prostředků téměř vždy nedostatek.

Poněvadž na opatřeních k zabezpečení přesunů armády na velké vzdálenosti se budou zpravidla podílet tři složky mimo složky civilní, je třeba provést taková organizační opatření, která by v maximální míře zabezpečila využití možností všech těchto složek, čímž budou vytvořeny příznivé podmínky k včasnému zasazení přesunující se armády.